

Anders kijken naar onrust

Over maatschappelijke onrust
en de uitdagingen voor het
lokaal bestuur

Marnix Eysink Smeets

Hilvarenbeek, 4 oktober 2023

Ook zo'n mooie zomer
gehad?.....

(Ook) op het gebied van
maatschappelijke onrust
lekker rustig.....

Maar het protestseizoen
is weer begonnen.....

Summer of hope?

Oudgedienden
kondigen
vertrek aan

Val kabinet
Rutte

Nieuwe
spelers komen
op

In (beperkte)
debat
verandering
accenten

Boutellier:
Neo-sociale
wending?

Online
inmenging
en agitatie?

Ver-
kiezingen
VS

Kandidaten-
lijsten

Verkiezings-
programma's

Verkiezingen

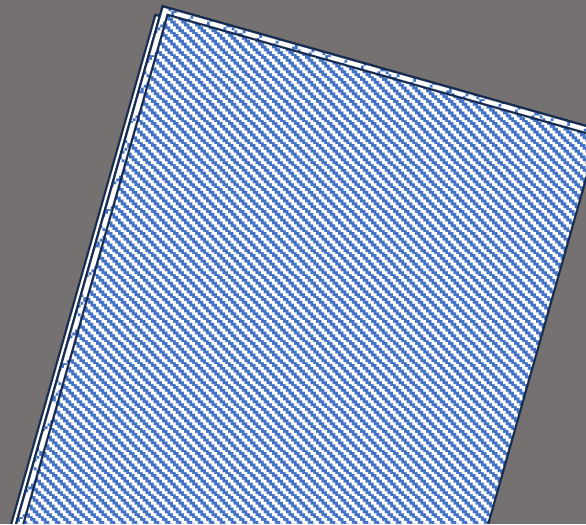
Kabinet

Beleid

Debatten

Formatie

Claims

Mijn vakgebied

Veiligheid – veiligheidsbeleving – veiligheidsbeleid
(Massa)psychologie van de veiligheid

Mijn vakgebied

Rationeel
Technocratisch

Voorspelend
irrationeel
Empathisch

Maatschappelijke onrust

Wijkveiligheid

Vertrouwen overheid

Geweld tegen hulpverleners

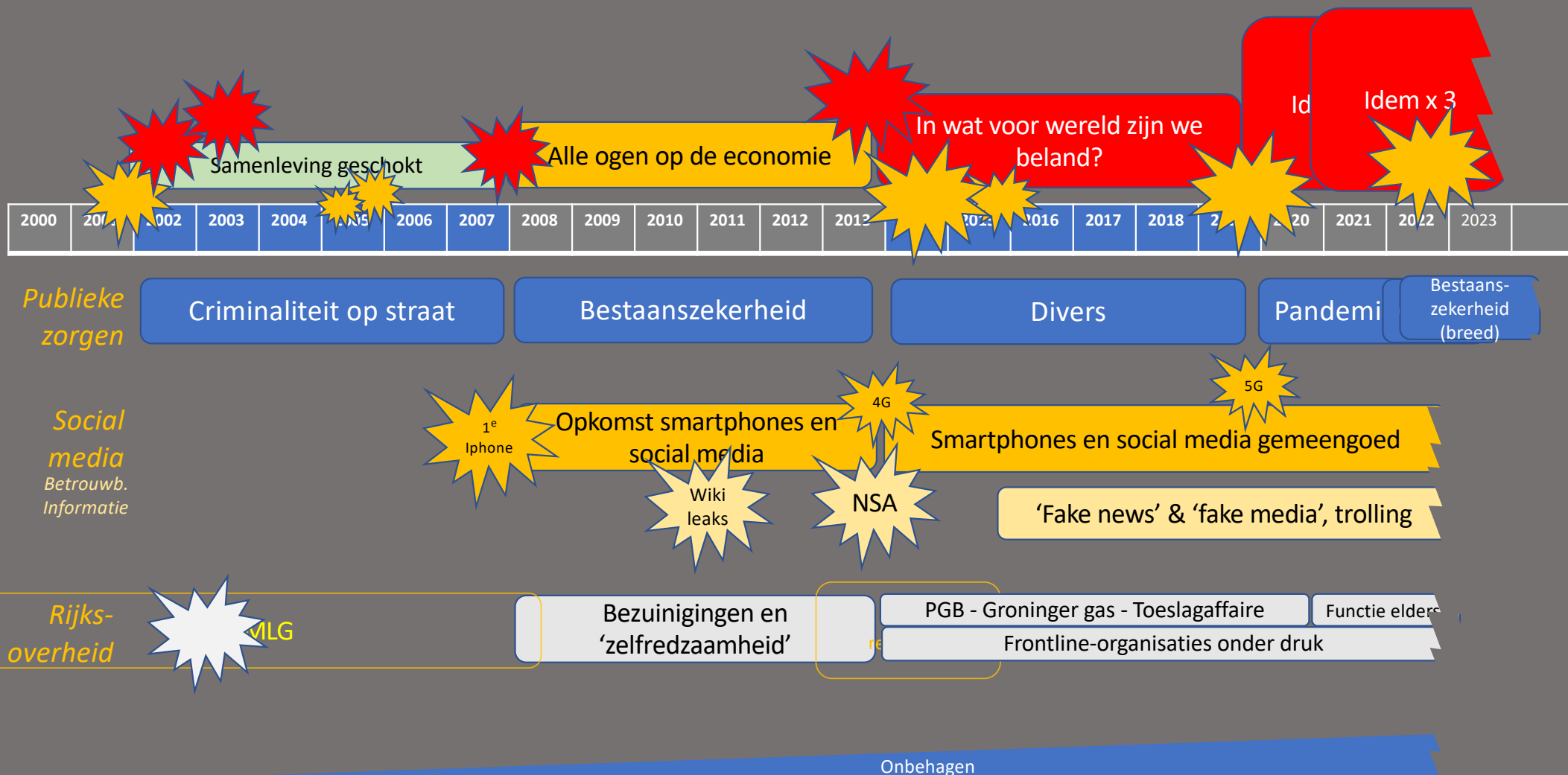
Complottheorieën

Jaarwisseling

Maatschappelijke onrust....

1. Broedplaats: een snel veranderend veiligheidslandschap...
2. Wakker in een vreemde wereld?
3. Maatschappelijke onrust als gelaagd proces
4. Wat kan je daarmee?
5. Over Bekwaamheid, Betrouwbaarheid, Betrokkenheid *en Bewogenheid*

1.
Broedplaats:
een snel veranderend veiligheidslandschap

Publieke
zorgen

Criminaliteit op straat

Bestaanszekerheid

Divers

Pandemi

Economi

Social
media
Betrouwb.
Informatie

Opkomst smartphones en
social media

Smartphones en social media gemeengoed

'Fake news' & 'fake media', trolling

Rijks-
overheid

Bezuinigingen en
'zelfredzaamheid'

PGB - Groninger gas - Toeslagaffaire

Functie elders

Frontline-organisaties onder druk

Occupy

Onbehagen

BLM

KOZP

MeToo

Bouw

Virus-
waanzin

OVPI

re

Boeren

Etc

Eyink Smeets - 2023

13

2. Wakker in een vreemde wereld?

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	--	--

*Publieke
zorgen*

Criminaliteit op straat

Bestaanszekerheid

Divers

Pandemie Oorlog

*Social
media
Betrouwb.
Informatie*

Opkomst smartphones en
social media

Smartphones en social media gemeengoed

'Fake news' & 'fake media', trolling

*Rijks-
overheid*

Bezuinigingen en
'zelfredzaamheid'

Groninger gas - Toeslagaffaire

Functie elders

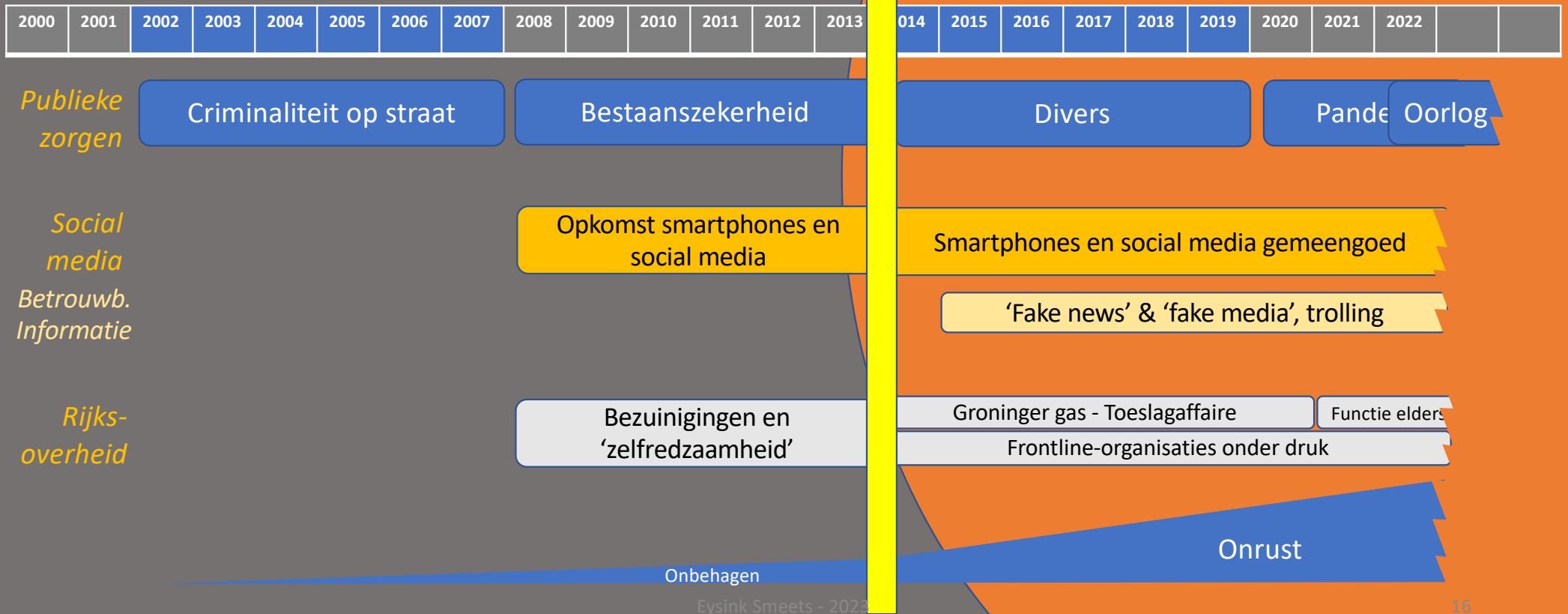
Frontline-organisaties onder druk

Onbehagen

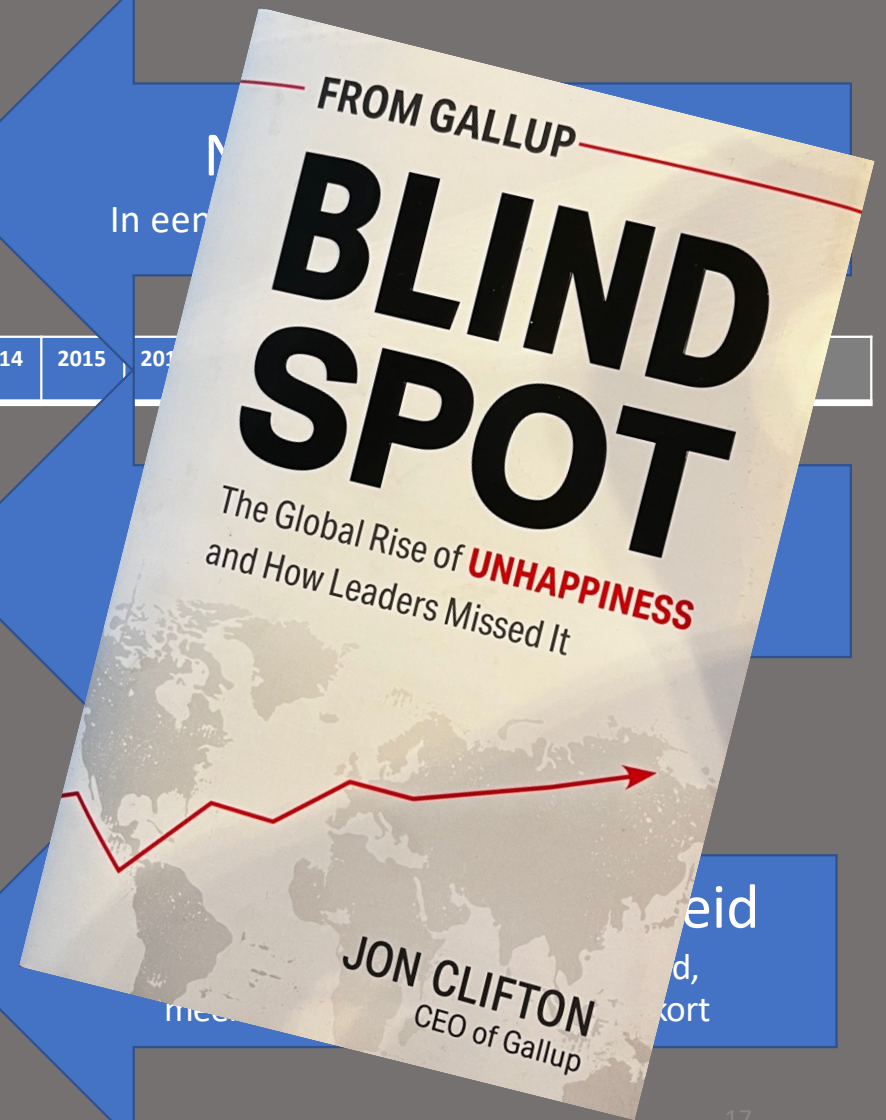
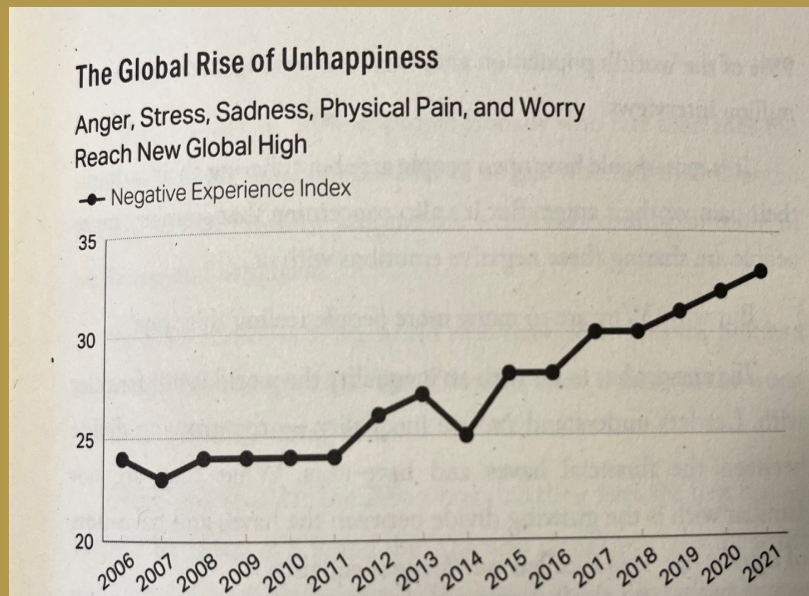
Onrust

Wakker in een vreemde wereld

Metamorfose (Beck)

Angst, onzekerheid, frustratie, stress

2000	2001
------	------

Angst, onzekerheid, frustratie, stress

Coping

Ontkenning

Nationalisme

Populisme

Polarisatie

Activisme

Vertrouwen instituties

Complottheorieën

Geweld

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	--	--

Nieuwe dreigingen

In een complexere, grenze(n)loze wereld

Een nieuwe 'lens'

Social media + onbehagen

Een veranderde overheid

Minder bescherming, meer afstand,
meer dreiging, ervaren ethisch tekort

2000 2001

Angst, onzekerheid, frustratie, stress

Nieuwe dreigingen

In een complexere, grenze(n)loze wereld

2022

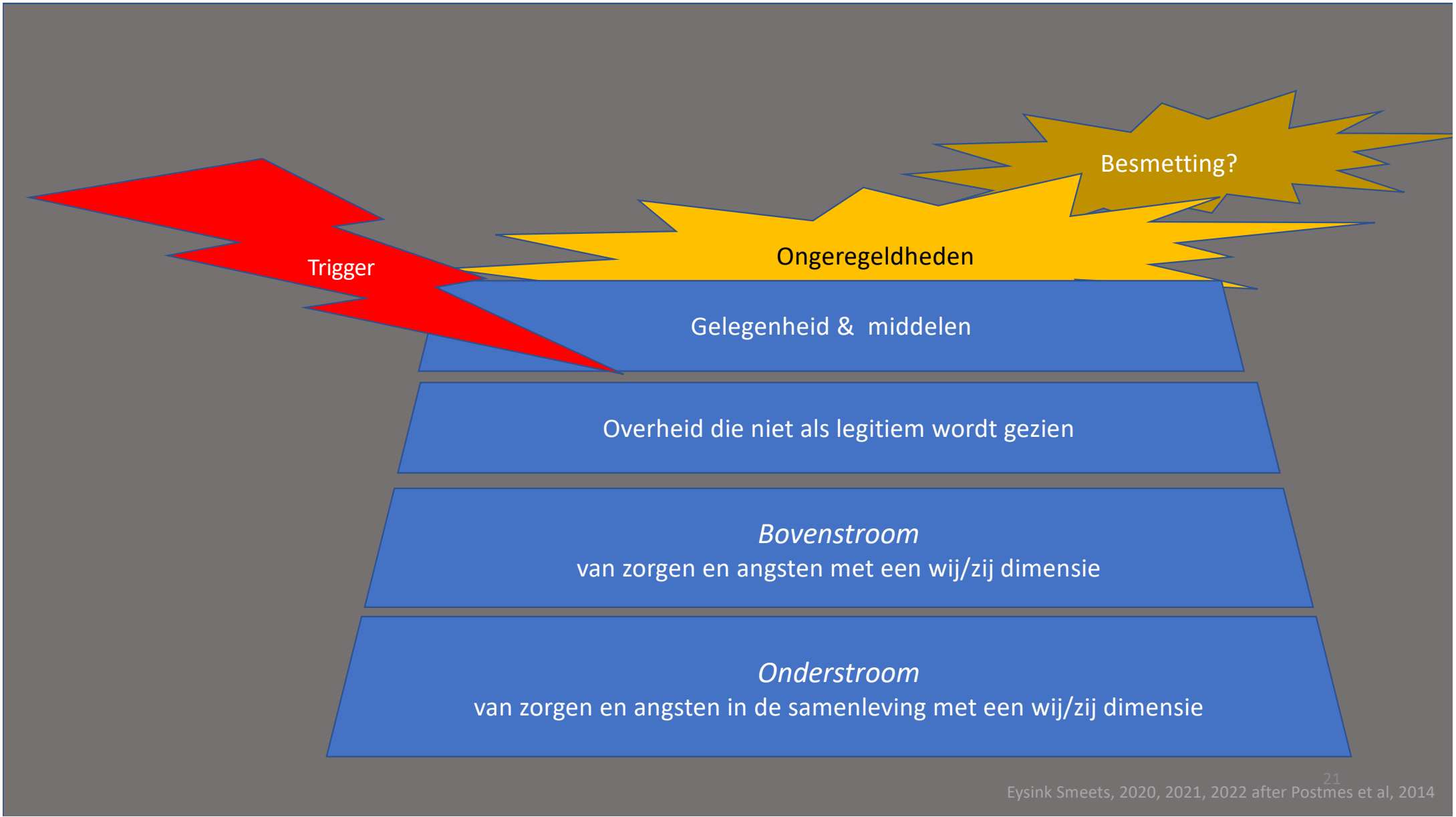
heid

Minder bescherming, meer arstand,
meer dreiging, ervaren ethisch tekort

3.

Van onbehagen naar onrust en ongeregelheden Maatschappelijke onrust als gelaagd proces

Trigger

Ongeregeligheden

Besmetting?

Gelegenheid & middelen

Overheid die niet als legitiem wordt gezien

Bovenstroom
van zorgen en angsten met een wij/zij dimensie

Onderstroom
van zorgen en angsten in de samenleving met een wij/zij dimensie

Rellen als besmettelijk gedrag

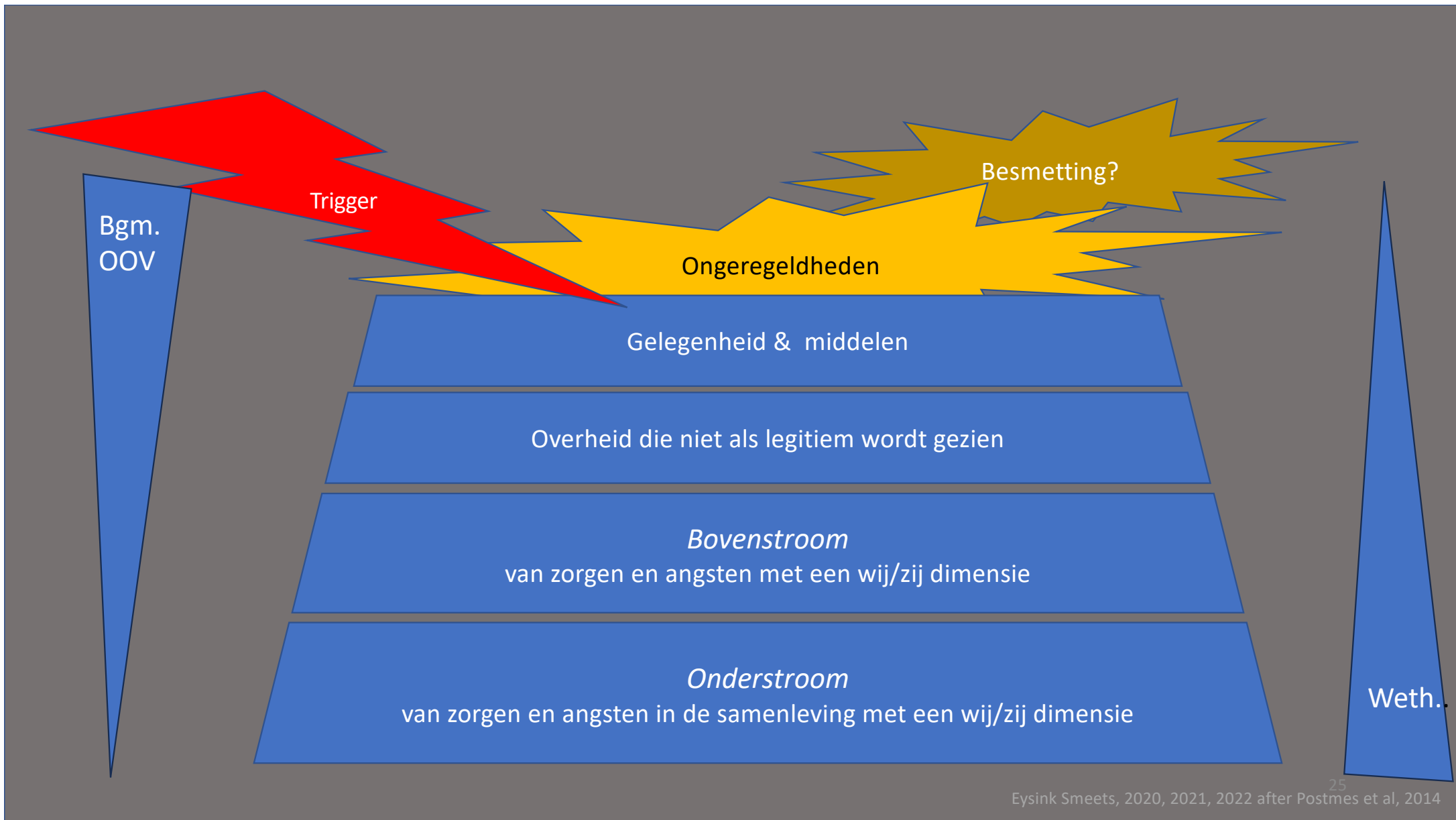
Online aangejaagde ordeverstoringen?

4.

Wat kan je daarmee?

Aanknopingspunten voor interventie

5.
Over Bekwaamheid, Betrouwbaarheid,
Betrokkenheid *en Bewogenheid*

Burgerverhalen over afkalvend vertrouwen (2020)

1. Onzichtbaarheid van de overheid.
2. Onzichtbaarheid van de burger
3. Ongelijke behandeling
4. Ongehoorde burgers
5. Ervaren incompetentie

Hoe herwin je dat vertrouwen (en vooral: gezag)?

Versterk de *gezagswaardigheid* door vergroten van:

1. Bekwaamheid
2. Betrouwbaarheid
3. Betrokkenheid

Waar ik graag aan toevoeg:

4. Bewogenheid

Dank voor uw aandacht
En sterkte in deze uitdagende tijden

Meer informatie?

Marnix Eysink Smeets

06 – 53 63 68 65

marnix@veiligheidspercepties.nl

www.linkedin.com/in/marnixeyinksmeets